

שגילה קלונו בפני צדיק הדור שהפול מתפפדים בכבודו, ומיהר לאכסניה שלו כדי לפייסו.

כשנכנס הגביר לקדר הרבי הניח על השולחן נדבה הגונה ואמר בנימה של התנצלות: הנני מבקש מחילה מפני הרבי על שגנתי אתמול. הן לא ידעתי, שרפנו בכבודו ובעצמו מחזר על פתחי נדיבים לצרכי צדקה.

הצדיק מקדיץ'ב הניח ידו בחיפה על פתקי האיש ואמר: בוא וראה מה בין מידתו של אברהם אבינו למידתו של לוט. באברהם נאמר: "וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלוֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצְבִּים עִלָּיו" (י"ח, ב.). ועל כך אמרו חז"ל: פערביים נדמו לו; ואף-על-פי-כן "וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאוּהֶל" — כדי לקיים בהם מצוות הכנסת אורחים. ואילו בלוט נאמר: "וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוֹמָה בָּעֶרֶב ... וַיֵּרָא לֹט וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם" (י"ט, א.). מפאן נמצאו למדים, שאילו ראה לוט בני-אדם באים — לא היה נוקק להם לאָרְחָם בביתו. וסיים הצדיק לאמור: אדם מישראל — מזרעו של אברהם אבינו — חייב להיָדָבֵק במידתו של אברהם, ולא במידתו של לוט ...

### מדוע הקדים ה"חפץ חיים" קידוש ונטילת ידיים לאמירת "שלום עליכם"?

רבי יהודה לייב חסמן (מגדולי המשפיעים המוסקריים במזרח אירופה ומשגיח רוקני בשיבת חברון) התארח פעם בשיבת ראדין והוזמן לסעוד בליל שבת על שולחנו של ראש הישיבה, רבי ישראל מאיר הפוהן, בעל "חפץ חיים". והנה תמה רבי יהודה לייב על כך, שאין מאַרְחָו הדגול פותח באמירת פסוקי "שלום עליכם", כמנהג ישראל, אלא מוזג את כוסו ומקדש על היין, רק לאחר נטילת הידיים ואכילת הדגים, החל ה"חפץ חיים" לפזם את ארבעת הפתחים של "שלום עליכם", הנאמרים פְּרָגִיל קודם הקידוש. בתום הסעודה וזמירות השבת, הרפין עצמו רבי יהודה לייב לעבר מאַרְחָו הקשיש ושאל ביראת-כבוד: ילמדנו רבנו, מה ראה הערב לשנות מהמנהג המקובל בישראל ודחה אמירת "שלום עליכם" עד לאמצע הסעודה?

השיב ה"חפץ חיים" לאורח: ידעתי שמר הגיע לכאן מעיר אחרת וחששתי שהוא רָעֵב; לכן מיהרתי לקדש על היין ולפתוח בסעודה. לעומת זאת ודאי אצלי, שאין המלאכים רָעֵבִים והם יכולים לחפות מעט ל"שלום עליכם" שלנו ...

### שכרה של מצוות הכנסת אורחים

רבי אליעזר, אביו של רבי ישראל בעל-שם-טוב, הצטיין כל ימיו בקיום מצוות הכנסת אורחים. ביתו הדל היה פתוח בכל שעות היום והלילה לעניים עובדי-אורח, שמצאו אצלו שולחן ערוך ומיטה מוצצת.

### מדוע נענשו אנשי סדום בהפיכת עירם?

הגאון רבי יואל סירקיס, שנודע בכינויו "הב"ח" על ספרו "בית חדש" שחיבר לארבעת ה"טורים", כיהן בצעירותו כמוֹרֶה-הוראה בעיירה הפולנית בעלזא. אולם ראשי הקהילה הקציבו לו משפורת ועומה, שלא הספיקה לו כדי לקנות נרות להארת ביתו בשעות הערב. כתוצאה מכך נאלץ רבי יואל לשבת לילות שלמים בחושך וללמוד תורה מתוך הזיכרון או שנסתייע במידת האפשר באור-הלבנה הקצומים. אנשי המקום שהיו עוברים ליד בית הרב בשעות הערב נתנו דעתם לכך, שהבית שרוי באפלֶה גמורה רוב ימות השבוע. מה עשו? כינסו אסיפה גדולה והחליטו להוריד את רבי יואל מכס הרבנות, כי אמרו: רב שאינו ער בשעות הלילה וממַעַט להגות בתורה, אינו ראוי לכהן-פֶּאָר ברבנות עירם.

אותה שעה כבר יצא שמו של הב"ח כגדול בתורה; וכשנודע בערי הסביבה שרבי יואל שוב אינו מכהן כמוֹרֶה-הוראה בבעלזא, צבאו רבים על ביתו והזמינוהו לבוא ולכהן בקהילתם. בסופו של דבר נעתר הב"ח לקבל עליו את כסא הרבנות בפְּרִיסְק, שנודעה בימים ההם כעיר של תלמידי-חכמים מובהקים.

לפני שיצא את בעלזא, נפגש רבי יואל עם ראשי הקהילה שבמקום ואמר להם, בין שאר דברי פְּרִידָה: כידוע, נענשה סדום בהפיכת בתיה וכל אשר בהם (י"ט, כ"ד-ה). נשאלת השאלה: כלום חסרו לו לקדוש-ברוך-הוא ענשים אחרים, כדי לפקוד עוֹן אנשי סדום? אולם אם נתבונן בטיב חֲטָאֵיהֶם של סדום, ניווכח שאמנם ראוי היה לה להיענש בהפיכה דווקא, כיוון שאנשיה הפכו גם הם כל הסדרים המקובלים בעיר מתוקנת. כך, למשל, במקום לדאוג לפרנסתו של הרב, ולהשאיר לרב שידאג לעסוק בתורה ולהפיץ תורה בְּרִפּוּס — הפכו את הקערה על פיה והחלו דואגים לתורתו של הרב, ואילו על שֶׁכֶם הרב הטילו לדאוג לפרנסתו ולפרנסת בני-ביתו...

### גדולתו של המגיד מקוֹז'ניץ בשעת צרה

המגיד רבי ישראל מקוֹז'ניץ התפרסם כימיו כבעל-מופת גדול, וגם לא יהודים רבים השפימו לפתחו וביקשו להתברך מפיו הקדוש.

בשנת תקי"ז (1757) נולד בנו יחידו, רבי משה אלֶיקִים פְּרִיעֶה, והמגיד שמח בו שמחה גדולה. והנה לא עברו ימים מרובים, והילד חלה במחלה קשה והיה שרוי ממש על סף המוות. בכל זאת כשהגיע זמן תפילה, התאמץ המגיד להסית את דעתו ממחלת בנו, והתפלל פִּדְרָפוּ בכוונה רבה ומתוך שמחה שְׁלֵב.

וכך אמר באותו זמן המגיד לתלמידיו ולמקורביו: נֹאמֵר בפרשת "ויֵרָא": "וַיִּשְׁלַח אֶת הִילָד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים" (כ"א, ט"ו). "שיח" היא, כידוע, לשון תפילה. אנו מצווים אפוא "להשליך את הילד" ולהסית את הדעת ממנו בשעת תפילה כלשהי; וְהִסְתִּיתָ דַּעַת זו חשובה אפילו לצורך מלה אחת של תפילה, שצריכה להיאמר בכוונה טהורה ובשמחה פנימית.

## פרשת יתרו

"מאוצרינו הישן"

"ומשה עלה אל האלוקים" – בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבונו של עולם, מה לילוד אשה בינינו וכו'" (שבת פ"ח).  
יום אחד, בימים שהיו האחים רבי אלימלך ורבי זושא עורכים גלות, באו לעיירה אחת, נכנסו לבית-המדרש ונתיישבו בתוך הקהל לשמוע את שיעורו של הרב. עברו מספר ימים, ובמשך כל הזמן לא ניגש אליהם איש לברכם לשלום ולשאלם, מי הם ומהיכן הם באים. רק בליל השבת לאחר התפילה, משבאו לחלק בין בעלי הבתים את האורחים הזרים לסעודה, ניגש אליהם הרב ושאלם מי הם.

נפנה אליו רבי אלימלך ואמר:

שעה שבא משה רבינו לקבל את התורה, שאלו המלאכים: "מה לילוד אשה בינינו?", מי הוא? כנגד זה שעה שבאו המלאכים אל אברהם אבינו, לא שאל אותם מי הם, שכן "אין בודקים למזונות". אצלך רבי, אנו רואים נהפוך הוא. בזמן הלימוד לא שאל איש אותנו מי אנחנו, ואף לא פנה אלינו איש לשלום, ורק משהגיע לאכילה, לכבדינו בסעודה- אתה שואל ובודק.